

DEO OPTIMO MAX.
UNI ET TRINO,

VIRGINI DEIPARÆ, ET S. LUCÆ,
Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO MEDICO-CHIRURGICA,

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
manē discutienda in Scholis Medicorum, die Jovis Octavā
Martii, anno Domini M. DCC. XLII.

M. JOANNE-BAPTISTA BOYER, Regis Consiliario & in Senatu
Parisiensi Medico ordinario, Doctore Medico, Præsidente.

An in omni tumore ut plurimum sit tentanda resolutio.

I.

UOT quàmque diversis morbis obnoxius nascitur homo ! quàm multi de vitæ brevitate conqueruntur ! Verùm illius diuturnitatem potius mirari deberent ; si enim ad mirum attenderent corporis humani mechanismum , si diversam ejus organorum fabricam penitus inspicerent , mutuamque observarent quam ejus partes sibi invicem præstare debent operam , si ex constanti illarum consensu sanitatem pendere , & ex minimo quandoque in sex rebus non naturalibus errore morbos graves , totamque corporis humani ruinam exurgere intelligerent , conquerendi finem facerent , nec ita facile libidinibus obsequerentur . Hæc si altis manerent reposta mentibus , non tot homines ventri dediros , animi phæthematibus obsequiosos , quandoque sui impores , longiori somno indulgentes videremus ; non exercitationes & vigilias ultramodum protraherent , non veneri præter vires servirent , non levi de causâ retinerent quod debet excerni : tunc vegetos pueros , robustos adolescen-

A

tes, armis aut artibus idoneos, senes etiamnum firmos, ingenique acumine præstantes & consilio, exhibere respublica gestiret. Si quædam omnino præcaveri non possint incommoda, ut sunt ætris intemperies, ictus, casus alique huiusce-modi quæ morbos procreare possunt, hi morbi curatu faciles, levi apparatu ferè semper venient corrigendi; cum tamen statutum sit omnibus hominibus semel mori, mors ipsa naturæ debitum absque dolore & infirmitatibus, senectutem vulgò comitantibus, itreperet. Licet prope modum morbi omnes qui humanam vitam exagitant, ex abusu & errore sex rerum non naturalium ducant originem, ea tamen fuit dei omnipotentis benignitas ut nobis remedia ad fugandos morbos suppeditare voluerit. Duplicis autem generis sunt morbi, alii interni alii externi quorum vix unus, qui ad tumores facilè revocari non possit. Hic de tumoribus externis dicemus, solummodò. Ad curandos tumores non una instituitur methodus, quadruplici namque modo terminantur, per resolutionem scilicet, indurationem, suppurationem & gangrænam. Resolutio autem in omni tumore tentanda est, ut pote quæ sit quâlibet aliâ terminatione præstantior & ægro utilior.

I I.

TUMOR in genere græcis *ômos*, ab Hippocrate *οἰδημα* vocari solet, hodie oedematis nomine tumorem specialem intelligimus, divitur quippè tumor in phlegmonem, Eresipelas, oedema & Skirrhum. Quamvis tamen sint quatuor tumorum species, unus aliquando tumor duarum pluriumve specierum characterem retinet, unde varia sortitur nomina. Dicitur interdum phlegmone Erysipelatodes, Skirrhus phlegmonodes, Eresipelatodes, Oedematodes, prout huius vel illius speciei naturam participat. Sunt etiam aliæ tumorum denominationes, puta ganglio, lupia, bubo, carbunculus &c. qui ad quatuor supra dictas species facilè revocantur. Cum tumor sit vitiosa partis cujuslibet aucta magnitudo, quis dubitet Medicorum chirurgi prudentis esse, tales morbos emendare, viâ simplici, dulci & ægro pergratâ. Porro resolutio est illa methodus simplex & anteposenda, quâ vasa integra remanent, partes non defœdantur, pluribus æger doloribus liberatur, eidemque non est obnoxius periculo, ac in aliâ methodo; & certè quidni eandem insistas viam in tractandis tumoribus externis ac in morbis internis qui tumorum naturam ut plurimum redolent? Nonne ea est medici cura ut inflammationes internas resolvat? Illæ quidem sunt peripneumonia, pleuritis, paraphrenitis, inflammatio hepatis &c. Qui morbi ad phlegmonem aut Eresipelas reducuntur. Nonne in eo totus est ut obstructions internas referet, quales sunt Skirrhus lienis, ascites, hepatis obstacula, mésentcrij glandularum aut pancreatis obstructions, qui morbi oedemati aut Skirro annumerantur? Enim vero cum tumorum interiorum eadem sit causa ac exteriorum, eadem quoque indicatio curatoria venit.

I I I.

DUPLEX est tumor, humoralis scilicet & non humoralis, non humoralis curatur. 1°. Partem in situ debitum per taxim restituendo. 2°. Partem reductam in situ continendo, dimoventesque causas removendo. De non humoralibus hic sermo non erit qui ad luxationes, fracturas, vulnere, hernias, ani inversionem & uteri prolapsum referuntur: hic tantum tumores perpendemus humorales qui a fluidis extravasatis & collectis, vel in vasis contentis nimiumque cumulatis oriuntur, quique partes externas afficiunt & in praxi medicâ frequentiores sunt, Medici consilium & Chirurgi manum præ cæteris requirunt. Quadruplici modo terminantur

3

tumores, per resolutionem nempe, quando ad statum naturalem pars illæsa nec defœdata reducitur; per suppurationem, si disrupa. vasa cum fluidis in pus conversa fuerint, tunc dicitur abscessus; per indurationem, cum humores in vasis cohibiti fluiditatem exuunt, & pars tumens omni ferè sensu destituta, indurescit. Per mortificationem denique terminatur tumor, quando plurimùm imminutis vasculorum viribus, fluida nullatenus aut parum moventur, ita ut vires vitales ea in parte opprimantur. Jam vero expendendum venit, quænam via ad ægri utilitatem eligenda sit. Si tumor per suppurationem terminetur, tunc calor dolorque intenduntur, febris aut advenit aut ingravescit, majores accidunt anxietates; pure semel facto, sequuntur abscessus vel ulcera sanatu sæpius difficilia: diuturnum cettò & incertum est sanationis tempus, illaque sine gravi ægrorum dolore, longo curæ tadio, profundioris & duræ cicatricis deformitate, magnoque cutis impendio vix curantur, si per indurationem, inde plerumque Skirrhosæ concretiones curatu difficiles, & interdum periculosæ oriuntur: per mortificationem terminatio nunquam periculi omnino est expers, sæpius etiam parti affectæ exitiosa, interdum lethalis: uno verbo pro variâ subjecti dispositione, plus minusve alæ mortificationis est obnoxia. Si vero per resolutionem abit tumor, minis periculosus ægroque minis molestus erit exitus; obstructa prius vasa, fluida permeant liberius, febris, dolor aliaque symptomata tumorem concomitantia remittuntur, calor & color ad statum naturalem redeunt, parque affecta detumescit. Quis neget talem methodum ægro magis arcidere multoque præ cæteris esse præstantiorem?

I V.

QUAMVIS semper tentandam esse resolutionem dixerimus, cave tamen inferas temporis & causæ non habendam esse rationem. Quatuor tempora in tumoribus, sicut in cæteris morbis, distinguenda sunt, principium videlicet, augmentum, status & declinatio, in principio & augmento tentanda est resolutio, at si resolutia remedia provariâ tumoris specie electa, insufficientia visa fuerint, cumque tumor ad statum pervenerit, si suppurationis signa se se manifestent, tunc ad suppurantia & maturantia erit deveniendum; aut si pus jam factum fuerit, herbis, aut causticis aut ferro citò aperiendus tumor, & pus foras amandandum erit. Si vero quedam fuerint indurationis signa ad suppurationem satius erit quam ad perfectam indurationem recurrere. Quod ad causas attinet quamquam resolutio sit optabilior, magisque salutaris tumoris exitus, exceptos tamen velim quosdam tumores criticos in quibus materiæ morbificæ tumoris externi cum universali fluidorum massâ metuenda est commixtio, quod quidem accidit in variolis, bubonibus & parotidibus criticis suppurantibus; sin autem tumor à quodam viro pendeat sive strumoso, scorbutico, sive venereo, ad suppurationem duci debet, nisi emendata fuerit tota fluidorum massâ, quo quidem in casu præstantior esset resolutio. mea etiam fert sententia in omni tumore critico, aut à quodam viro pendentē, resolutionem cæteris terminationibus ante ponendam esse, si materiæ morbificæ corrigendæ modum nosceremus, non ne & enim bubones aliosque tumores venereos felici cum successu resolvimus, quia specificum, cujus ope humorum moles corrigitur, nobis notum est?

V.

TUMORES humores, vel à sanguine vel ab humore lymphatico originem habent. Qui à sanguine, dicuntur inflammatorii, & efformant vel phlegmo-

4

neu, vel erysipelas. Inflammatio, à sanguine in arteriolis retardato potissimum pender; quæ si perfecta fuerit, non solum in hisce valis, sed etiam in lymphaticis ductibus qui arteriolis minimis continui sunt, extenditur, inde symptomata inflammationem concomitantia facile deducuntur. Curatur inflammatio quælibet, impedimentum illud in vasis removendo, liberumque aperiendo per vasa transicum. Sed remedia interna vel externa pro variâ inflammationis causâ rectè eligendo, siue quantitate sanguinis præsertim venæ sectione siue qualitatem idoneis medicaminibus emendes, siue causas externas removeas, totus vertitur cardo ut restitatur in parte expedita circulatio. Licet enim non raro ex resolutis tumoribus prava existat morborum sequela, illud inde fit quod remedia malè & imperitè adhibita fuerint. Sed quoties habitâ temporis & causâ ratione convenientia imperabis remedia, toties felici cum successu resolvetur inflammatio, dolorisque & longioris curæ ægrum præstabis immunem. Quidam sibi falsò laudi ducent, quando bona, copiosa & laudabilis suppuratio instituitur, sed plerumque qui ad hanc laudabilem suppurationem duxerunt tumores, vituperio potius digni sunt quàm laude vel mercede, cujus solius gratiâ talem inivere curandi rationem; ægris enim melius consuluissent, si fluidorum vitia ratione quantitatæ qualitatisve emendavissent, si vasorum tunicis debitum reddidissent tonum, si circulatio libera in parte restituta fuisset, uno verbo si resolvissent tumores; & enim quid aliud est resolutio nisi partis affectæ ad statum naturalem reductio. Quantum vero ad tumores qui ab humore lymphatico fuerint producti, hi duplicis sunt generis, oedema nimirum & skirrhus; utriusque causas expendent dubium non erit quin in illis etiam tentanda sit resolutio. Oedema ortum habet à lymphâ ferosa quæ ut plurimum paulatim ita collecta fuit ut pars intumescat: Quò curetur oedema, annitendum est ut serositas in parte collecta siue per inferiora, siue per urinas, siue persudores evacuetur; adhibenda quoque extus erunt resolutiva desiccantia, ut partibus laxis tonus restauretur, vitiumque corrigatur à quo oedema productum fuit, Proxima skirrhî causa non alia est quam humor paulatim collectus, retardatus, qui sensim ita spissus evadit ut indurescat; dividendus est ille humor per diluentia, incidentia rectè ac appositè intus administrata, & extus resolutiva ritè adhibita, ut humor tumorem efformans iterum circulationem subeat.

Ergò in omni tumore ut plurimum est tentanda resolutio,

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Ludovicus Florentinus Bel-

lor,

M. Joannes de Dieß.

M. Henricus Franciscus Bour-

delin, Scholarum Professor.

M. Antonius Joannes Daval.

M. Thomas Bernardus Bery-

trand,

*M. Camillus Falconet, Salubris
Consilii Regii Socius, & à
Regiâ Numismatum Acade-*

miâ,

M. Josephus de Jussieu,

M. Robertus Hubertus Linget,

M. Hyacinthus Theodorus Ba-
ron, Antiquus Facultatis De-
canus.

Proponebat Parisiis LUDOVICUS - RENATUS DESBOIS, Flexienfis;
Doctor Medicus Monspelienfis, Baccalaureus Medicus, A. R. S. H. 1742.

à sextâ ad Meridiem,